

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1973

BRNO 1974

Předběžně je možno soubor datovat do období kolem přelomu 15. a 16. stol., na což ukazuje nález zmíněné červeně malované keramiky, brněnského a loštického poháru.

¹ V. Nekuda, K. Reichertová, *Středověká keramika v Čechách a na Moravě*, Brno 1968, 156.

² Z. Měřínský, *Přehled typů loštické keramiky, jejich vývoj a datování*, VVM. XXI, 1969, 2–3, 103.

Ein Fund von mittelalterlicher Keramik in Krumvíř (Bez. Břeclav). Auf dem Bauplatz des neuen Verkaufszentrums in Krumvíř wurde eine Rettungsgrabung durchgeführt, bei der am Orte markante Spuren einer mittelalterlichen Besiedlung festgestellt wurden. Ausser dem Fund eines alten Brunnens, aus dem eine näher nicht datierbare deformierte menschliche Calva stammt, barg man Keramikbruchstücke aus der Wende des 15. und 16. Jahrhunderts (z. B. rot bemalte Keramik, das Bruchstück eines Brüner und Loschitzer Bechers).

STŘEDOVĚKÁ KERAMIKA Z JIHLAVY, HAVLÍČKOVY ULICE

(okr. Jihlava)

JIŘÍ KOTAS, UJEP Brno

V roce 1973 došlo při velkých terénních úpravách v souvislosti se stavbou železničního nadjezdu v prostoru Havlíčkovy ulice v Jihlavě (výpadovka na Prahu) k porušení silné středověké vrstvy, obsahující převážně keramiku a atypické fragmenty železných předmětů. Vzhledem k velmi obtížným podmínkám a časové tísní bylo nutno omezit se pouze na nesystematický sběr materiálu (za pomoc děkuji S. Antošovi, studentu psychologie FF UJEP).

Získaná kolekce obsahuje střepy z výdutě, okraje a fragmenty polévaných trojnožek. Nejstarším předmětem tohoto souboru je zlomek výdutě na kruhu točené nádoby šedé barvy, zdobený kolkem, z poloviny 15. století, střepy okrajů rámcově zapadají do 16.–18. století. Určitou zvláštností je fragment široce rozevřeného, glazovaného talíře, zdobeného na vnitřní straně ornamentem ze zkřížených mečů.

Samotné naleziště je možno charakterizovat jako středověkou odpadní skládku, neboť střepy bylo možno sledovat v délce několika desítek metrů, v tloušťce, kolísající od 0,50 do 1,5 m.

Mittelalterliche Keramik aus Jihlava, Havlíčkova Gasse (Bez. Jihlava). Bei Bauarbeiten in der Havlíčkova Gasse in Jihlava wurde eine umfangreiche mittelalterliche Abfallgrube gestört, die Keramik aus dem 15.–18. Jahrhundert enthielt.

STŘEDOVĚKÉ NÁLEZY V OPAVĚ 1973

(okr. Opava)

JAROSLAV KRÁL, AÚ ČSAV Brno

V červnu 1973 byla v prostoru mezi Hradeckou a Tyršovou ulicí zahájena výstavba nové opavské poštovní budovy. Již při úpravě křižovatky ulic Hradecká — Nádražní okruh před budovou Ingstavu zachránila V. Šikulová hrnčířskou pec ze 14. století a další podobnou ve dvorním traktu téže budovy při zřizování vjezdu do suterénních garáží¹. Proto byl areál poštovního staveniště středem zájmu archeologů. Díky hlášení stavbyvedoucího K. Příbyly mohla opavská expositura ČSAV AÚ v Brně prozkoumat kanalisačními rýhami narušené středověké objekty. Zachraňovacím výzkumem byl zjištěn sklep jednoho domu ze 13. století a druhého ze století patnáctého, dále typická obilní jáma datovaná keramickým materiálem do 13. století a několik menších jamek neznámé původní funkce. Uvedené tři objekty jsou velmi dobře datovány typickým střepovým materiálem. Pozoruhodný je nález dolní části nádoby, která je na vnějším povrchu kryta temně hnědočervenou hutnou lesklou polevou a odlišným hliněným materiálem cihlově červené barvy. V nálezu celku ze 13. století představuje typický import v domácím opavském prostředí patrně z oblasti středomořské. Nálezy potvrzují existenci tzv. Hradeckého předměstí již v samých počátcích historického jádra Opavy.

V posledním čtvrtletí roku 1973 byl zahájen výkop inženýrské sítě v zahradě bývalého kláštera minoritů, plánovaný do hloubky 1,8 m. Pozemek se těsně přimyká k městským hradbám a v minulosti byl jen částečně zastavěn. Dosud probíhá práce v suti terénních úprav při rušení městské fortifikace. Ve stavebním rumu se nachází nejružnější střepový materiál, datovatelný od konce 17. století do první čtvrtiny 19. století. Při východní zdi, která ohraničuje zahradu, byl již profat původní povrch ze 13. století, ve kterém se zatím vyskytlo několik střepů typických pro toto období.

P o z n á m k a :

¹ V. Šikulová, Záchranné akce v areálu středověké Opavy, PV 1971, Brno 1972, 121

Mittelalterliche Funde in Opava 1973 (Bez. Opava). Im Jahre 1973 stellte die Expositur des AŮ ČSAV in Opava auf dem Bauplatz der neuen Post die Existenz der Vorstadt Hradec der Stadt Opava bereits im 13. Jahrhundert fest.

Die Grabung im Garten des Minoritenklosters durchschnitten Schichten, die bei Terrainherrichtungen entstanden, mit der Aufhebung der städtischen Fortifikation zusammenhängend; sie ergaben keramisches Material aus dem Ende des 17. Jahrhunderts bis zum Beginn des 19. Jahrhunderts.

ZÁCHRANNÝ VÝZKUM NOVOVĚKÝCH KACHLÍ A KERAMIKY V ŠARATICÍCH (okr. Vyškov)

J I Ř Í J A R O Š, Museum Vyškovska, Vyškov

Dne 10. 5. 1973 ohlásil ředitel slavkovského muzea dr. V. Čech CSc. do Muzea Vyškovska nález novověkých, údajně renesančních kachlí v obci Šaratice v poloze „u kostela“¹. Autor zprávy se dostavil téhož dne na místo nálezů. Při úpravě cesty, navazující severozápadně od kostela na silnici Šaratice—Hostěrádky—Rešov², byl buldozerem JZD narušen nízký svah kostelní vyvýšeniny ve vzdálenosti cca 18—19 m od hrany bočního vchodu v severozápadní stěně lodi. Na lokalitě zachránil nedlouho před 10. 5. 1973 zlomky kachlí s. Robeš, jenž se obětavě podílel na dalším průzkumu. Spolu s ním jsme nejdříve vybrali některé zlomky kachlí a keramiky, vyvezené traktorem místního JZD z lokality na vyvážku za obcí.

Na lokalitě jsme v místě největšího soustředění nalézáných kachlí pozorovali červeně zbarvenou kru v úrovni cca 30—40 cm pod horizontem rostlého terénu. Její délka činila před seřiznutím 2,20 m. Rozptýleně nad ní i pod ní v celé narušené ploše svahu se nacházely zlomky kachlí, keramiky, skla, zvířecích kostí a recentního materiálu (cihel, tašek aj.).

V délce červeně zbarvené kry vytyčil autor zprávy sondážní prostor, který provizorně ohradil před narušením. Stav sondážního prostoru před ohrazením po částečném vybrání materiálu i zajištění sondy byly fotograficky a kresebně podchyceny. Dne 11. 5. 1973 bylo provedeno konečné vybrání sondážního prostoru na úroveň upravované cesty a seřiznutí jeho profilu.

Po konečném vybrání sondážního prostoru se in situ objevil shluk kamenné destrukce a opracovaný pískovcový kámen, spolu se zbytky vápnitých krust. Rovněž při úpravě cesty buldozerem jsme v kolmém směru z profilu sondy na cestu pozorovali kamenné shluky, rozvlečené však buldozerem dříve, než je bylo možno dokumentovat. Seřiznutý profil sondážního prostoru potvrdil přítomnost červeně zbarvené kry a přinesl obraz celkového rozvlečení materiálu. Byl tvořen hnědozemí, promíšenou drobným štěrkem se zbytky vápnitých krust (patrně maltou z kamenných destrukcí).

Z nálezů byly zastoupeny:

v desítkách kusů zlomky neglazovaných slídnatých zdobených kamenných kachlí; dosud se nepodařilo složit 4 torza;

zlomky glazované měkké hrnčiny,

zlomky červené, šedé a režné, zdobené a nezdobené měkké hrnčiny,

zlomky irisujícího skla,

zlomky tvrdé kameniny a porcelánu (recenty),

zlomky cihel, tašek (recenty),

opracované pískovcové kameny, zbytky vápnitých krust

a konečně zlomky masivních zvířecích kostí.

Interpretaci terénní situace i nálezového materiálu ponecháváme stranou do konečného zhodnocení. Rámcově lze naznačit následující skutečnosti:

1. Nález byl učiněn v prostoru bývalého farního hřbitova, obklopujícího dnešní kostel a zrušeného r. 1834³.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1973

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor: Akademik Josef Poulik

Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhový

Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby: Doc. dr. B. Klíma, A. Životská, L. Trávníčková, M. Bálek

Na titulním listě: bronzový náramek lužické kultury z Býkovic

Tiskem: TISK, národní podnik, Brno, provozovna 54, Gottwaldova 21

Evidenční číslo: ÚVTE1-73332

Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné